

se uspešnemu uporabljanju prepovedi stavile na pot, potrebne zdravstvene naredbe ne smeje ostati omejene samo na ta edini izdelek, marveč bi se morale raztegniti tudi na volno od cunj sploh, katera je predmet prometa, kateri je iz zdravstvene sumnive tvarine izdelan ter popolnem neočiščen pride v trgovino.

Predno se torej more v tem pričeti z naredbo, za devajočo kvarne javne in zdravstvene interese, je treba o tej industriji in o načinu nje vršbe na sploh in posebej tudi o tem se poučiti, če se izdeljujejo v istini neočiščeni odpadki pri napravljanji volne od cunj in če bi se uporaba razkuževalnih očiščenih sredstev prej ali pri izdelovanju dala izvesti ter bi se torej zaukazati mogla, dalje, pri katerih izdelkih se rabi volna od cunj.

Na drugi strani je zopet tudi potrebno zvedeti, v kolikem obsegu se izvršuje ta industrija v domačiji, če se volna od cunj dobiva tudi iz inozemstva in če se slednja po njeni kakovosti more еднаčiti z ono doma izdelano, kateri izdelki iz nje se nahajajo v trgovini in kaka škoda bi nastala, če bi se pač prepovedalo napravljanje in izdelovanje volne od cunj za oblačila in drugih s človeškim telesom v dotiko prihajajočih izdelkov, posteljnih odej, žimnic itd. in kaka škoda bi nastala s temi v zvezi stoječim industrijam.

Zbornica si je prizadevala v tej zadevi dobiti potrebna pojasnila, katera podaje odsek v naslednjem sestavljena:

V Ameriki in v Angleški, kjer se nedvojbeno izdeluje največ umetnih voln, pridejo v trgovino volne od cunj, kakor tudi druge umetne volne, katere se rabijo za razne namene. Pred nekaterimi leti prodajali so se ti odpadki za zelo nizke cene.

Nekaj let sem so vse tovarne na karbonizacijo urejene, katera v tem obstoji, da kisline razdevajo bombaževe nitke ter ostanejo volnene nitke. Šivi se pri prebiranju cunj izrežejo in s to volno se potem na izprašilnici in trgalnici tako ravna, kakor z volnenimi ali bombažastimi cunjami. Razen umetne ovčje volne nahaja se v trgovini tudi večkrat umetna bombaževina, katera se rabi za različne stvari. Nadzorovanje nad rabo bi se pač težko izvelo. Ona umetna volna, katera se rabi pri tekstilni industriji, mora se uže dobro preprati, kajti izdelana roba se v valjavnici s sodo ali drugimi sredstvi izluži, je torej še boljše očiščena, kakor na pr. volna od cunj, s katero se to ne godi in se vendar navadno rabi za podvleko odej. Z volno od cunj napolnjene odeje pa vendar ne morejo biti bolj škodljive, nego one, ki so napolnjene z bombažastimi odpadki. Če se hoče dopustiti, da se volna od cunj za podvleko posteljnih odej prav nič ali samo očiščena in oprana rabiti sme. Če se očiščenje zvrši z uporabo luga, mila, sode ali da se samo cunje izprašijo ali raztrgajo na trgalnici, je pač eno. Tak ukaz bi vendar mnogim onemogočil trgovino s cunjami. Trgovina z odpadki volnenih in bombažastih cunj je v Avstriji znatna, vendar ni prilično, to robo dobivati iz inozemstva.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

52.

Mrožji lov.

(Konec.)

Ker nam je dišalo meso enih in drugih, pripravili smo barčico po volji kapitanovi. Šest spretnih strelcev je sedlo vánjo, med njimi kapitan in jaz. Veslali smo v tako nazivano odprto morje, po katerem je plavalo vse polno ledenih kosov in ploč. Upali smo in se zanašali, da osledimo enega ali več mrožev, kajti smo dobro vedeli, da ta zver rada polega po plavajočih ledenih pločah. Nismo se motili. Ko je naša barčica obplula ledeno goro, opazili smo na velikem ulomku ledovem osem teh velikanov. Niso nas videli, solnce jih je bleščelo. Opazovali smo jih nekaj časa. Mrož je nekoliko volu podoben. Po dolgem meri nekako tri sežnje, čez pleča 10—12 čevljev, in težek je 15—25 centov, pa tudi več. Glava je mala, iz gorenje čeljusti mu molita dva velika navzdol zakrivljena čekana, ki sta pri stari živali poltretji čevlj dolga in 5—10 funtov težka. Mladi so brez teh zobov ter so od daleč v lice nekoliko človeku podobni, in morda so taki mladi mroži dali povod pravljicam o morskih deklicah.

Ker nas mroži še niso opazili, veslali smo rahlo in previdno k njim in vzeli puške v roke. Kapitan je nameril v glavo največjemu velikanu in sprožil. Da si nismo bili več kot trideset korakov od njih, krogla vendar ni prebila trde čepinje mroževe; samo malo je ranila zver. S strašnim ščeketanjem, ki je prav pasjemu podobno, vrgla se je zver v vodo, in za njo ostala sedmerica. Brzo so plavali k naši barčici in obkolili jo.

Začelo nam je vroče prihajati, treba je bilo poskrbeti o tem, da se ubranimo in življenje rešimo. Brzo smo pograbili puške in začeli pokati po grdobah, ki so se trudili, da bi s pomočjo plavutim podobnih nog v barčico se pognale. Naše krogle niso skoro nič izdale, mrož ima pretrdo kožo, le na malo mestih, zlasti pod prednimi nogami se ga primejo. Nobenega nismo ubili, samo ranili smo jih, a s tem še le zelo zdražili; začeli so grozno tuliti. Peno so tiščali, da je bilo strašno pogledati jih, in do dva čevlja dolge čekane so zasajali v stranice, da bi tako s težo svojo barčico prevrnili.

Nam je čedalje huja prela, streliva uže nismo več imeli. Vendar ob pamet, hvala Bogu, nismo bili. Pograbili smo sekire in dolge sulice, s katerimi smo se na srečo preskrbeli. S tem orožjem smo se branili, s sulicami smo zveri v vrat dregali, in s sekirami smo mahali po nogah. To je izdalo. Kri je lila curkoma, in nekoliko mrožev, prej ko ne samice, začelo je zaostajati. Ostali se niso zmenili ne za kri, ne za rane, poskušali so še vedno, da bi nam s čekani in nogami barčico prevrnili. Ali mi, ki smo se vsaj nekoliko teh grdob znebili, mogli smo sedaj vso moč za ostale porabiti, in res smo mahali s sekirami in zabadali s sulicami na vse pretege.

(Konec prihodnjič.)